

Kommentarer fra Lars Duvaland

1.

Samarbeidende personell har rett til innsyn i journal dersom dette er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp til pasienten. Denne adgangen går imidlertid ikke lenger enn at pasienten eksplisitt skal kunne motsette seg innsyn fra andre enn den eller de som har ført journalnotatene. Det skal med andre ord være mulig å få sperret journalen sin for innsyn. Dette kan være særlig relevant ved legekontor på mindre steder.

Helsesekretærer vil altså ha innsynsrett dersom dette er nødvendig for å utføre arbeidet sitt. Slikt behov vil kunne oppstå ved timebestillinger. Det er svært viktig å understreke muligheten til å få pasientens samtykke. Pasientens samtykke vil sette taushetsplikten til side. Legekontoret bør vurdere om man skal ha som rutine at pasienter spørres før det foretas journaloppslag ved timebestillinger.

Oppslag i journal i ettertid, av opplærings- eller kvalitetssikringshensyn, er et langt vanskeligere tema. Det er lett å forstå at dedikert helsepersonell ønsker å sjekke hvordan utfallet ble av den vurdering de foretok. Om journalinnsyn ikke er nødvendig for videre oppfølging av pasienten, men bare for å «lære til neste gang» vil slikt oppslag uten pasientens samtykke være et brudd på taushetspliktbestemmelsene i helsepersonelloven. Selv om vedkommende kjenner pasientens identitet og det problemet pasienten kommer for, vil innsyn i journalen gi mye tilleggsinformasjon. Da er det bedre at man samtaler med legen, og i en slik samtale har fokus på at det ikke formidles unødvendig pasientinformasjon. Legekontoret bør gjennomgå rutine med tanke på hvordan denne type kvalitetssikring kan skje, uten at det skjer på akkord med taushetsplikten.

2.

Taushetsplikten gjelder naturligvis mellom helsepersonell på samme legekontor. Den gjelder også mellom legene. Det er bare personell som samarbeider direkte om undersøkelse og behandling av den enkelte pasient som kan dele pasientopplysninger. Selv om man ikke nevner navn vil det kunne være brudd på taushetsplikten dersom beskrivelsen av pasientens tilstand eller andre forhold gjør at andre kan knytte dette til pasientens identitet. Det gjøres ikke unntak i helselovgivningen fra taushetsplikten for opplæringsformål, men det er imidlertid ikke noe i veien for at man bruker saker i en slik sammenheng, om taushetsbelagte opplysninger anonymiseres.

3.

Helsepersonelloven åpner ikke for at den tidligere legen kan ha tilgang til pasienten journal annet enn når behovet aktualiseres i forbindelse med konkret undersøkelse og behandling, noe som skjedde i eksempelet til lege 1. Det behov den tidligere legen har for å få en faglig tilbakemelding på sitt behandlingsopplegg overfor kvinnen – i dette tilfellet som en sammenlikning av hva som er gjort av den nye legen – bør kunne ivaretas gjennom en samtale mellom legene fremfor journalinnsyn, gitt at pasienten ikke motsetter seg dette. For tidligere behandlende lege vil pasientens identitet og helsetilstand i stor grad allerede være kjent og ikke underlagt taushetsplikt. Men man må være bevisst på at dersom det er nye forhold som den tidligere legen ikke har kjennskap til – eksempelvis at hennes plager har forverret seg på grunn av en spontanabort – vil dette være underlagt taushetsplikt.

4.

Enkelte hevder at taushetsplikten og hensynet til pasientens personvern står i veien for behandlingshensynet. Dette er som regel ikke tilfellet. Lovverket på dette området er langt på vei en såkalt kodifisering av yrkesetikken. Utfordringen ligger ofte i å ha gode nok systemer for å kunne ivareta både hensynet til personvern og behandlingshensynet. Da er det som regel systemene – for eksempel en teknisk løsning for tilgangskontroll i elektronisk pasientjournal – og ikke selve taushetsplikten som er utfordringen. Et generelt råd er at man ikke må glemme betydningen av pasientens samtykke. Erfaringsvis blir man ofte så fokusert på at man har taushetsplikt at man glemmer å spørre pasienten om det er i orden at informasjon deles med andre. Mye kan løses ved å spørre pasienten.

På mindre steder vil taushetsplikten ofte representere enda større utfordringer, både praktisk og prinsipielt enn for eksempel i større byer. Taushetsplikten er ikke relativ for slike forhold. Pasienten har etter lovverket samme vern uavhengig av hvor mange innbyggere det er i bygda. Dette er det viktig å ha fokus på i driften av legekontoret. For eksempel kan det være et ønske fra pasientens side å ønske journalen skjermet mot innsyn fra en eller flere bestemte ansatte ved legekontoret. Dette skal det være muligheter for.

Evt. spørsmål og kommentarer kan rettes til:
lars.duvaland@legeforeningen.no